

תוכן עניינים

מבוא	2
השתתפות בפעילות ספורטיבית	5
שיעורי ההשתתפות	5
המוטיבציה להשתתפות	7
הקשר בין מגדר לפעילות ספורט	9
השוני המגדרי בהשתתפות בפעילות ספורטיבית	9
השפעת הסטריאוטיפים המגדריים על הבחירה והביצועים בענפי הספורט	13
הקשר בין מצב סוציו-כלכלי לפעילות ספורט	15
הקשר בין מוצא אתני לפעילות ספורט	20
דיון ומסקנות	25
מקורות	28

מבוא

עבודה זו עוסקת בהשתתפות בספורט בקרב האוכלוסיה הכללית. למרות שהספרות המחקרית הציגה לאורך השנים יותר ויותר עדויות לקשר שבין פעילות ספורטיבית לבין מדדים שונים המעידים על שיפור הבריאות, הרי שעדיין ישנו חלק בלתי מבוטל מקרב הציבור שאינו עוסק בספורט או בפעילות גופנית מסוג כלשהו.

מנגד, קבוצות שונות באוכלוסיה הכללית בוחרות בסוגים שונים של ענפי ספורט ופעילות ספורטיבית וגופנית. לעתים, אנשים בעלי מאפייני רקע דומים בוחרים בסוגים שונים של ספורט וברמות שונות של פעילות גופנית. במקרים אחרים, קבוצות בעלי מאפיינים שונים בוחרות בפעילות ספורטיבית בעלת מאפיינים משותפים.

מטרתו של המחקר המובא בעבודה זו הינו לבחון האם מאפיינים דמוגרפיים שונים משפיעים על הבחירות שעושים אנשים באשר לעצם העיסוק בספורט וכן באשר לרמת העיסוק ולסוג הפעילות הגופנית וענפי הספורט הנבחרים, וכן לנסות ולהבין מהו סוג ההשפעה וכיצד גורמים אלו משפיעים בפועל.

שאלת המחקר: האם יש קשר בין השתתפות בפעילות ספורטיבית לבין משתני רקע דמוגרפיים: מגדר, מוצא אתני ומצב סוציו-כלכלי?

המשתנים שיבחנו בעבודה:

השתתפות בפעילות ספורטיבית - מעבר לשאלת ההשתתפות, אבחן גם את מידת ההשתתפות (עיסוק קבוע ואינטנסיבי מול עיסוק ספורדי) ומאפייני ההשתתפות. זהו המשתנה התלוי בעבודה זו ואותו אנחנו מעוניינים לבחון בסופו של דבר.

מגדר - אבחן האם רמת ההשתתפות בפעילות ספורטיבית הינה זהה או שונה בין גברים לנשים ומהם הענפים הנחשבים יותר "נשיים" או "גבריים".

מוצא אתני - אעסוק בשאלת הקשר שבין המוצא לבין השתתפות וענפים ספורטיביים. כמו כן, אתייחס לסטריאוטיפים ולקשר שלהם לבחירה בסוג הענף. בנוסף, אבחן את הקשר שבין הרקע האתני לבין תרבות הספורט. בדיקות נוספות אלו הם אינן מחויבות העבודה, אולם יש בהן להעשרת הדעת.

מצב סוציו-כלכלי - חלק מענפי הספורט מצריכים אימונים יקרים או ציוד יקר. ענפים אחרים מיוחסים, כמו גולף למשל, מיוחסים למעמדות הגבוהים. בתוך כך, אבחן בין היתר באיזו מידה גורמים אלו מהווים חסמים בפני אוכלוסיות פחות מבוססות.

הנחת המוצא בעבודה הינה כי גורמים דמוגרפיים משפיעים על בחירת הפעילות הספורטיבית ועל עצימות הפעילות. זאת מפני שחלק מסוגי הספורט נחשבים נשיים או גבריים יותר, כשמדובר במשתנה המגדר. כמו כן, סביר להניח כי המטרות של נשים וגברים ביחס לפעילות הספורטיבית הינן שונות והדבר עשוי להיות בעל השפעה על סוגי הספורט שבהם יבחרו לעסוק. בהיבט הסוציו-כלכלי, ההנחה הינה כי סוגי ספורט מסוימים נחשבים עממיים יותר מאחרים ולחילופין, סוגי ספורט אחרים נחשבים ליוקרתיים יותר.

כמו כן, ישנם סוגי ספורט שלגביהם עלות האימונים והתשתיות הנדרשות מהווים חסם בפני אוכלוסיות ממעמד סוציו-כלכלי נמוך יותר. הנחה נוספת נוגעת למוצא האתני. המוצא האתני מקושר להיבטים התרבותיים, המשפיעים בין היתר על תרבות הספורט ולכן נצפה שאנשים מרקע אתני שונה יפגינו מאפיינים שונים של פעילות ספורטיבית ויהיו פעילים בענפי ספורט שונים.

בהתאם לכך, השערות המחקר הינן:

1. נשים משתתפות בפעילות גופנית וספורט פחות מגברים

2. מאפייני ההשתתפות הגופנית שונה בין שני המגדרים

3. קיים שוני בשיעור ההשתתפות הספורטיבית ומאפייניה בין קבוצות מרקע סוציו-אקונומי שונה

4. למוצא אתני יש קשר לשיעור ההשתתפות הספורטיבית ומאפייניה

למרות הנחות המוצא הללו והשערות המחקר, הרי שברמה הלאומית ישראל הינה מדינה קטנה למדי והתרבות הישראלית כשלעצמה הינה בעל מאפיינים מוגדרים, שמוטמעים לאורכן של כלל קבוצות האוכלוסיה במדינה. לפיכך, תיתכן אפשרות לפיה חלק ממשותני הרקע הדמוגרפיים אשר היוו בעבר מוקדי השפעה חזקים יותר הינם פחות משפיעים כיום.

חשיבותו של המחקר נובעת מהממצאים שיעלו לגבי הקיום או אי הקיום של קשרי גומלין בין הגורמים הדמוגרפיים שהוזכרו, מגדר, מוצא אתני ומצב סוציו-אקונומי, לבין מאפייני השתתפות בפעילות הספורטיבית. מתאם זה בין המשתנים חשוב בין היתר עבור קובעי המדיניות, כמו משרד הבריאות, ועבור הגורמים המעצבים את ענפי הספורט, והבנה של אופני ההשפעה עשויה אף לסייע בגיבוש דרכים לעידוד האוכלוסיה לפעילות ספורטיבית וליצירת גיוון של העוסקים בענפי ספורט שונים, למשל בדרך של שינוי במדיניות הנוגעת לחינוך לספורט או שינויים באופן שבו מחולקים המשאבים התקציביים בין קבוצות האוכלוסיה השונות.